

Thema's Verantwoord Beleggen Aegon Nederland N.V.

1 januari 2021

Inhoudsopgave

1.	Leesgids.....	3
2.	Inleiding.....	4
3.	Klimaatverandering.....	5
4.	Biodiversiteit.....	7
5.	Mensenrechten.....	10
6.	Arbeidsrechten.....	12
7.	Goede gezondheid en welzijn.....	14
8.	Goed ondernemingsbestuur.....	17
9.	Controversiële wapens en de handel daarin.....	20
10.	Financiële instellingen.....	22
11.	Dierenwelzijn.....	24

Thema's Verantwoord Beleggen Aegon Nederland N.V. zijn vertaald uit het Engels. In geval van twijfel of discussie over de interpretatie van de inhoud van dit document, prevaleert de inhoud van het document "Responsible Investing Topics Aegon Nederland N.V."

1. Leesgids

Dit document is een onderdeel van een raamwerk van documenten die gezamenlijk het Verantwoord Beleggingsbeleid van Aegon Nederland N.V. vormen.

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de verschillende documenten die onderdeel zijn van dit Verantwoord Beleggingsbeleid.

Link naar document	Document naam	Beschrijving
 EN NL	Principes Verantwoord Beleggen	Dit document is het overkoepelende document dat onze verantwoord beleggingsbenadering beschrijft en uitlegt welke middelen we binnen ons verantwoord beleggen raamwerk gebruiken.
 EN NL	Thema's Verantwoord Beleggen (Dit document)	Dit document geeft gedetailleerde informatie over hoe we de verschillende middelen uit ons verantwoord beleggen raamwerk per thema gebruiken (zoals bij klimaatverandering). Het bevat details over de screening, engagement en uitsluitingscriteria.
 EN	Responsible Investing Exclusion List	Dit document geeft een overzicht van de landen en bedrijven die we hebben uitgesloten voor investeringen. Dit (Engelstalige) document wordt periodiek aangepast wanneer tot aanvullende uitsluitingen wordt besloten.
 EN	Responsible Investing Treaties, Standards and Initiatives	Dit document geeft een overzicht van alle relevante verdragen, standaarden en initiatieven waaraan we ons conformeren of die we steunen als onderdeel van ons Verantwoord Beleggingsbeleid. Dit (Engelstalige) document wordt periodiek aangepast.
 EN	Voting Policy Aegon Nederland N.V.	In dit (Engelstalige) document beschrijft Aegon Nederland N.V. hoe het als aandeelhouder gebruikt maakt van haar stemrecht bij beursgenoteerde bedrijven.

2. Inleiding

Aegon Nederland N.V. (“Aegon NL”) beschouwt zichzelf als een verantwoordelijke onderneming en wil een positieve invloed hebben op de maatschappij en het milieu. Als langetermijnbelegger in een breed scala aan bedrijven, sectoren en landen nemen wij onze verantwoordelijkheid als belegger voor eigen rekening en van de beleggingen van onze klanten serieus. Betrokkenheid en actief aandeelhouderschap zien wij als essentieel.

Het Verantwoord Beleggen-beleid (“VB-beleid”) dient als kader voor de wijze waarop de eigen beleggingen van Aegon NL en de vermogens van klanten moeten worden beheerd, zodat aangesloten wordt bij onze doelstellingen als verantwoordelijke onderneming en voldaan wordt aan de relevante wet- en regelgeving en de normen voor goed ondernemingsbestuur. Hieronder volgt een overzicht van de verschillende onderdelen van ons beleid. Samen vormen zij het kader voor verantwoord beleggen van Aegon NL (“VB-kader”).

Afbeelding: Visuele weergave van het VB-kader van Aegon NL

Betrokkenheid en actief aandeelhouderschap vormen de kern van ons VB-beleid. Wij willen in samenwerking met de bedrijven waarin we beleggen en met de betreffende stakeholders de complexe uitdagingen op het gebied van milieu, mens en goed ondernemingsbestuur (*environmental, social* en *governance*, hierna “ESG”) aangaan op een wijze die aansluit bij de belangen van onze klanten. Onze benadering is gebaseerd op vier pijlers: screening, dialoog en stembeleid, uitsluiting en verslaglegging. Meer informatie over het VB-kader is te vinden in de Principes Verantwoord Beleggen Aegon Nederland.

In het vervolg van dit document wordt uitvoerig ingegaan op de wijze waarop wij het VB-kader toepassen op de diverse thema's rond verantwoord beleggen zoals die hierboven zijn aangegeven. Daarbij gaan wij ook in op de gehanteerde criteria voor screening, dialoog en stembeleid en uitsluiting.

3. Klimaatverandering

Klimaatverandering vormt een van de grootste systeemrisico's voor onze samenleving, de economie en financiële instellingen. Bestrijding van klimaatverandering en een lagere uitstoot van broeikasgassen zijn een wereldwijde uitdaging.

Aegon NL vindt dat overheden, bedrijven en beleggers een verantwoordelijkheid hebben in het faciliteren van de transitie naar een klimaatbestendige economie. Van bedrijven wordt verwacht dat zij hun activiteiten steeds energie-efficiënter inrichten, meer investeren in milieuvriendelijke productiemethoden, zich aanpassen aan de energietransitie en daaraan een bijdrage leveren.

Onder 'klimaatverandering' verstaat Aegon NL de effecten van de opwarming van de aarde als gevolg van de uitstoot van broeikasgassen door menselijk handelen. Aegon NL onderschrijft de rapporten van het International Panel on Climate Change (IPCC) en steunt de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs, waarin de toezegging is gedaan om de gemiddelde opwarming van de aarde ruim onder de 2°C te houden ten opzichte van het niveau van vóór het industriële tijdperk en trachten de opwarming te beperken tot 1,5°C en om de financieringsstromen consistent te maken met een pad dat leidt naar lage uitstoot van broeikasgassen en een klimaatbestendige ontwikkeling.

Voorts willen wij onze beleggingsstrategieën in overeenstemming brengen met SDG 7 (betaalbare en duurzame energie) en SDG 13 (klimaatactie). Dit betreft de duurzame ontwikkelingsdoelen van de UN.

I. Screening

Wat klimaatverandering betreft, hebben wij de volgende criteria vastgesteld die in overweging kunnen worden genomen bij beleggingen en bij de besluitvorming daarover:

1. Houden bedrijven rekening met klimaatrisico's, zowel de transitie- als de fysieke risico's?
2. Meten en bedrijven over de impact die zij hebben op klimaatverandering? Bijvoorbeeld door gegevens te publiceren over hun CO₂-voetafdruk.
3. Beschikken bedrijven over plannen om hun impact op klimaatverandering te verlagen? Wanneer er doelen zijn geformuleerd, zijn deze dan afgestemd op de eisen en doelstellingen in het Klimaatakkoord van Parijs?
4. Hebben bedrijven criteria met betrekking tot klimaatverandering in hun inkoop- en operationele beleid geïntegreerd?

Naast deze screeningcriteria wil Aegon NL ook inzicht hebben in de gevolgen die het beleggen in de diverse bedrijven/sectoren heeft voor de langetermijn klimaatscenario's en op welke wijze dit impact zou kunnen hebben op de de beleggingsresultaten,

II. Dialoog en stembeleid

Wij gaan met relevante bedrijven actief de dialoog aan over het klimaat:

- Via samenwerkingsverbanden, zoals Climate Action 100+; en
- Op basis van andere criteria die relevant zijn voor de specifieke sector of situatie van een bedrijf (zoals naleving van het Klimaatakkoord).

Tijdens deze gesprekken over het klimaat moedigen wij bedrijven aan om:

- Hun broeikasgas uitstoot en andere klimaat gerelateerde informatie te publiceren
- Doelen te stellen en te communiceren voor het verlagen van de uitstoot van broeikasgassen voor de eigen operatie, in lijn met de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs;
- Activiteiten te vermijden die negatieve gevolgen hebben voor het arctisch gebied (bijv. betrokken zijn bij offshore arctische exploitatie) ; en
- Aandacht te schenken aan andere thema's die relevant kunnen zijn voor de specifieke sector of situatie van het bedrijf (bijv. scope 3-emissies, klimaatrisico's of afstemming van lobbyactiviteiten).

Bij ons stemgedrag is verder belangrijk:

- We verlenen zo veel mogelijk steun aan voorstellen van aandeelhouders die oproepen tot of een aanmoediging zijn om de uitstoot van broeikasgassen te meten, doelen voor een lagere uitstoot te formuleren en klimaatgerelateerde gegevens te publiceren; en
- We kijken naar andere thema's die relevant kunnen zijn voor de specifieke sector of situatie van het bedrijf.

III. Uitsluitingen

Als geconstateerd wordt dat verdere gesprekken met een bedrijf naar verwachting niet de noodzakelijk gewenste resultaten zullen opleveren, kan Aegon NL besluiten om het bedrijf op de uitsluitingenlijst te zetten en/of om onze beleggingen in dat bedrijf van de hand te doen.

Aegon NL sluit tevens bedrijven uit die:

5. 20% of meer van hun inkomsten halen uit exploratie, winning of raffinage van thermische kolen (de drempel zal worden verlaagd om effectief nul (0-5%) te bereiken tegen 2030). Bovendien zijn bedrijven uitgesloten die jaarlijks meer dan 20 miljoen ton thermische kolen produceren en actief exploratie-, mijnbouw- of raffinageactiviteiten uitbreiden.
6. 20% of meer van hun inkomsten halen uit thermische kolengestookte elektriciteitsopwekking (de drempel zal worden verlaagd om effectief nul (0-5%) te bereiken tegen 2030). Bovendien zijn bedrijven uitgesloten die termische kolengestookte elektriciteitsproductiecapaciteit van meer dan 10 gigawatt bezitten en actief kolengestookte elektriciteitsproductiecapaciteit uitbreiden.
7. 20% of meer van hun totale olieequivalent productie uit teerzand halen. Deze drempel wordt geleidelijk omlaag gebracht naar nul (0-5%) tegen 2030.
8. Pijpleidingen exploiteren en die in significante mate betrokken zijn bij het transport van teerzand.

4. Biodiversiteit

Zonder biodiversiteit kunnen wij en onze samenleving niet bestaan. Permanent verlies van biodiversiteit vormt, net zoals klimaatverandering, één van de grootste systeemrisico's voor al het leven op aarde en daarmee ook voor onze samenleving, de economie en de financiële sector. De achteruitgang van de biodiversiteit is een wereldwijde uitdaging.

Aegon NL vindt dat overheden, bedrijven en beleggers een verantwoordelijkheid hebben om te zorgen voor natuur en milieu, voor waterbronnen en voor de instandhouding van de biodiversiteit. Van bedrijven verwachten wij dat zij daartoe zo veel mogelijk actie ondernemen.

Onder biodiversiteit wordt over het algemeen verstaan het totaal aan genen, soorten en ecosystemen binnen een regio. Volgens Aegon NL zijn er diverse risico's die gevaar opleveren voor de biodiversiteit, zoals (en niet beperkt tot):

- Verontreiniging van water en grond door afval, waaronder plastic en andere giftige stoffen
- Gebruik en buitensporige exploitatie van grond: ontbossing, toenemende intensivering van de landbouw en de negatieve gevolgen van bedrijfsactiviteiten in regio's met waterschaarste
- Gebruik en buitensporige exploitatie van de oceanen (bijv. overbevissing)
- Verlies van natuurlijke habitats (wilde flora en fauna en individuele soorten)

I. Screening

Wat biodiversiteit betreft, hebben wij de volgende criteria vastgesteld die in overweging kunnen worden genomen bij beleggingen en bij de besluitvorming daarover:

Algemeen

1. Hebben bedrijven beleid en procedures die zorgen voor de bescherming van de biodiversiteit, het op juiste wijze aanpakken en adresseren van milieu issues en het treffen van voorzorgsmaatregelen??

Het gaat daarbij om bescherming van natuurlijke leefgebieden en ecosystemen, zorgvuldig beheer van soorten, bescherming van grond en waterbronnen, verantwoorde afvalrecycling en -verwijdering, zorgvuldige productiebewaking en monitoring van het gebruik van genetisch gemodificeerde organismen overeenkomstig internationaal recht, uitvoeren van effectenrapportages op het gebied van waterschaarste en afzien van nieuwe waterintensieve activiteiten in gebieden waar waterschaarste al een probleem is.

2. Hebben bedrijven doelen geformuleerd voor minder afvalproductie (zoals plastic en andere giftige stoffen) en minder waterverbruik?
3. Publiceren bedrijven transparante rapportages over hun impact op de biodiversiteit en hun doelen voor minder afval en minder waterverbruik?
4. Zorgen bedrijven er actief voor dat hun producten en activiteiten geen negatief effect hebben op locaties die door de UNESCO als Werelderfgoed zijn aangemerkt, op IUCN-beschermde gebieden en op waterrijke gebieden in de zin van het Verdrag van Ramsar inzake watergebieden van internationale betekenis?
5. Hanteren bedrijven meetbare milieudoelstellingen en nemen zij biodiversiteit mee in de berekening van hun 'No Net Loss' (NNL) of 'Net Positive Impact' (NPI)?

Mijnbouw en energie

6. Proberen bedrijven te voorkomen dat hun activiteiten negatieve gevolgen hebben voor de gezondheid en de biodiversiteit en worden ecosystemen na afronding van die commerciële activiteiten hersteld?
7. Maken bedrijven gebruik van de best beschikbare technologie om de kans op ongelukken te verkleinen? Bovendien: als er sprake is van een ongeluk of crisissituatie, beschikken bedrijven dan over een goed managementsysteem om daarmee om te gaan?
8. Beschikken bedrijven over beleid en/of programma's met betrekking tot de winning van en/of handel in conflictmineralen?

Bosbouw

9. Treffen bedrijven maatregelen om ontbossing te voorkomen (bijvoorbeeld door nieuw bos aan te planten wanneer bestaand bos wordt gekapt) en om natuurlijke bossen te beschermen (zoals oerbossen, moerasgebieden, mangroven, veengebieden en regenwoud), een en ander conform het High Conservation Value (HCV)-concept?
10. Proberen bedrijven in de houtproductieketen actief te voorkomen dat illegaal gekapt en verhandeld hout wordt gebruikt in hun operationele proces en dat alleen hout wordt gebruikt dat gecertificeerd is overeenkomstig de criteria van de Forest Stewardship Council (FSC)?
11. Zijn de productieketens van houthandelaren en bedrijven in de houtproductieketen (met inbegrip van pulp-, papier- en fineerproducenten en meubelfabrikanten) gecertificeerd overeenkomstig de criteria van de FSC Chain of Custody?
12. Identificeren en beschermen bosbouwbedrijven High Conservation Value (HCV)-gebieden binnen de bossen die zij beheren en identificeren en beschermen zij High Carbon Stock (HCS)-bossen?

Landbouw

13. Zorgen landbouwbedrijven ervoor dat natuurlijke ecosystemen (zoals bossen en savannes) niet in brand worden gestoken om grond te winnen voor grootschalige landbouw plantages?
14. Houden landbouwbedrijven zich aan 'No Deforestation, No Peat, No Exploitation' (NDPE)?
15. Maken landbouwbedrijven op duurzame wijze gebruik van bestrijdingsmiddelen? Bijvoorbeeld: minimaal gebruik van bestrijdingsmiddelen door gebruik te maken van niet-chemische alternatieven en door rond hun land bufferzones te creëren zodat er geen bestrijdingsmiddelen weglekken naar het oppervlakte- en grondwater in de omgeving.

Visserij

16. Zijn de activiteiten van visserijbedrijven gecertificeerd volgens de criteria van de Marine Stewardship Council (MSC) of vergelijkbare normen?
17. Respecteren visserijbedrijven beschermde zeegebieden, met name de zones waar niet gevestigd mag worden, streven zij ernaar overbevissing te voorkomen en gebruiken zij geen schadelijke vangstmethoden?
18. Zorgen visserijbedrijven ervoor dat er geen afval wordt geloosd in rivieren en zeeën en houden zij zich aan alle onderdelen van de Code of Conduct for Responsible Fisheries van de FAO?

II. Dialoog en stembeleid

We gaan met bedrijven de dialoog aan over biodiversiteit wanneer wij constateren dat er niet wordt voldaan aan de relevante screeningcriteria of:

- Via samenwerkingsverbanden; en
- Andere criteria die voor de specifieke sector of situatie van het bedrijf relevant worden geacht.

Tijdens deze gesprekken over biodiversiteit moedigen wij bedrijven aan om:

- De biodiversiteit te beschermen, minder water te verbruiken en de afvalproductie tot een minimum te beperken; en
- Geen nieuwe waterintensieve activiteiten te ontplooiën in gebieden waar waterschaarste een probleem is.

Bij ons stemgedrag is verder belangrijk:

- We verlenen zo veel mogelijk steun aan voorstellen van aandeelhouders waarin wordt opgeroepen om te zorgen voor natuur en milieu, minder water te verbruiken, de rechten van dieren te beschermen en de biodiversiteit in stand te houden; en
- We kijken naar andere thema's die relevant kunnen zijn voor de specifieke sector of situatie van het bedrijf.

III. Uitsluitingen

Als geconstateerd wordt dat verdere gesprekken met een bedrijf naar verwachting niet de noodzakelijk gewenste resultaten zullen opleveren, kan Aegon NL besluiten om het bedrijf op de uitsluitingenlijst te zetten en/of om onze beleggingen in dat bedrijf van de hand te doen.

Aegon NL sluit tevens bedrijven uit die:

19. 5% of meer van hun inkomsten halen uit de productie en/of distributie van palmolie

20. Bossen beheren met een FSC-certificeringsdekking van 75% of lager

5. Mensenrechten

Met de ondertekening van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens in 1948 werden de mensenrechten onderdeel van het internationale recht en is het fundament gelegd voor een eerlijker en rechtvaardiger wereld na de Tweede Wereldoorlog. In lijn met deze verklaring vindt Aegon NL dat alle overheden en bedrijven een verantwoordelijkheid hebben om de vrijheden en de rechten van alle mensen te respecteren en te beschermen.

Deze verantwoordelijkheid brengt met zich mee dat overheden en bedrijven ervoor zorgen zij via hun activiteiten geen bijdrage leveren aan schending van de mensenrechten en daarvan ook niet de oorzaak zijn. Voor bedrijven geldt de extra eis dat voorkomen moet worden dat een schending van de mensenrechten rechtstreeks voortvloeit uit hun activiteiten, producten en/of diensten en dat schendingen worden aangepakt.

Voor de toepassing van het VB-beleid worden hieronder alle soorten mensenrechten verstaan, zoals burgerlijke rechten, politieke rechten, sociaal-economische rechten, culturele rechten, de rechten van minderheden, vrouwenrechten en de rechten van kwetsbare groepen, zoals kinderen en inheemse volken.

I. Screening

Wat de mensenrechten betreft, hebben wij de volgende criteria vastgesteld die in overweging kunnen worden genomen bij beleggingen en bij de besluitvorming daarover:

1. Respecteren overheden en bedrijven de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens?
2. Hebben bedrijven een goed beleid en hebben zij passende maatregelen getroffen om schending van de mensenrechten te voorkomen, niet alleen intern maar ook binnen de keten?
3. Passen bedrijven de UN Guiding Principles inzake bedrijven en mensenrechten toe op hun bedrijfsactiviteiten?
4. Maken bedrijven gebruik van de OESO-richtlijnen om mensenrechtenrisico's te signaleren?
5. Respecteren bedrijven de UN-Verklaring over de Rechten van Inheemse Volken?

Daarbij beoordelen wij ook of bedrijven een goed beleid hebben dat voorziet in bescherming van en overleg met de plaatselijke of inheemse bevolking en wordt voor zover relevant 'Free, Prior en Informed Consent' verkregen.

6. Verrichten bedrijven activiteiten in strijd met het internationale humanitaire recht?

Daarbij beoordelen wij of bedrijven nederzettingen faciliteren, ook met hun eigen economische activiteiten, in bezet gebied.

7. Wanneer een bedrijf uitsluitend actief is in conflictgebieden of regio's met een zwak bestuur, kan het bedrijf dan aantonen dat het niet de oorzaak is van of een bijdrage levert aan schendingen van de mensenrechten?
8. Wanneer een bedrijf actief is in de porno-industrie, beschikt het dan over een goed beleid en goede procedures om mensenhandel, seksuele exploitatie en geweld te voorkomen?

9. Respecteren en onderschrijven bedrijven de kinderrechten? Leveren bedrijven voor zover relevant een bijdrage aan de uitbanning van kinderarbeid binnen al hun activiteiten en proberen zij alle kinderen een veilige omgeving bieden?

II. Dialoog en stembeleid

We gaan met bedrijven de dialoog aan over mensenrechten wanneer wij constateren dat er niet wordt voldaan aan de relevante screeningcriteria of:

- Via samenwerkingsverbanden; en
- Andere criteria die voor de specifieke sector of situatie van het bedrijf relevant worden geacht.

Ons stembeleid is gestoeld op het volgende:

- We verlenen zo veel mogelijk steun aan voorstellen van aandeelhouders waarin wordt opgeroepen om risicobeoordelingen te verrichten op het gebied van de mensenrechten, zodat er meer informatie wordt gepubliceerd; en
- Daarnaast kijken we naar andere thema's die relevant kunnen zijn voor de specifieke sector of situatie van het bedrijf.

III. Uitsluitingen

Als geconstateerd wordt dat verdere gesprekken met een bedrijf naar verwachting geen resultaat opleveren als bedoeld in het engagementplan, kunnen wij besluiten om het bedrijf op de uitsluitingenlijst te zetten en/of om onze beleggingen in dat bedrijf van de hand te doen.

Aegon NL sluit voorts alle beleggingen uit in schuld papier (zoals staatsobligaties) dat wordt uitgegeven door landen die stelselmatig de mensenrechten schenden.

6. Arbeidsrechten

Onder arbeidsrechten vallen de vrijheid van vereniging, erkenning van het recht om collectief te onderhandelen, uitbanning van alle vormen discriminatie op de werkvloer, uitbanning van alle vormen van dwangarbeid en afschaffing van kinderarbeid.

Aegon NL verwacht van bedrijven dat zij goede arbeidsomstandigheden bieden, de arbeidsrechten respecteren en voor een productieve, gezonde en veilige werkplek zorgen.

Bij de screening van bedrijven op hun arbeidsrechtenbeleid en -procedures, hechten wij belang aan de volgende factoren: leefbaar loon, werktijden, veilige en gezonde arbeidsomstandigheden, gelijke behandeling, geen discriminatie, vrijheid van vereniging en afschaffing van dwangarbeid en kinderarbeid.

I. Screening

Wat de arbeidsrechten betreft, hebben wij de volgende criteria vastgesteld die in overweging kunnen worden genomen bij beleggingen en bij de besluitvorming daarover:

1. Respecteren bedrijven internationaal aanvaarde normen op het gebied van arbeidsrechten en passen zij deze normen toe?

Daarbij kijken wij naar alle relevante bronnen, zoals:

- Verklaring van de IAO inzake de Fundamentele Principes en Rechten op het Werk;
- UN Global Compact - principe 3: Bedrijven dienen de vrijheid van vakvereniging en de effectieve erkenning van het recht op collectieve onderhandelingen te steunen;
- UN Global Compact - principe 4: Uitbanning van alle vormen van verplichte en gedwongen arbeid;
- UN Global Compact - principe 6: Uitbanning van discriminatie in arbeid en beroep.

Wat de arbeidsrechten van kinderen betreft, kijken wij naar alle relevante bronnen, zoals:

- UN Global Compact - principe 5: Effectieve afschaffing van kinderarbeid; en
- Verdrag betreffende de minimumleeftijd voor toelating tot het arbeidsproces (IAO 138);
- Verdrag betreffende de ergste vormen van kinderarbeid (IAO 182);
- Verdrag inzake de rechten van het kind; en
- de Children's Rights and Business Principles (Unicef).

2. Hebben bedrijven een goed beleid en goede managementsystemen om toezicht te houden op de naleving van alle relevante arbeidsrechten en om in actie te komen wanneer er sprake is van een schending?
3. Vragen bedrijven hun leveranciers om een ketenbeleid op te stellen ter bescherming van de arbeidsrechten?
4. Hanteren bedrijven een maximaal aantal arbeidsuren en betalen zij een 'leefbaar loon' aan hun werknemers?

5. Bieden bedrijven een veilige, gezonde werkplek, bewaken zij actief de risico's op het werk, beschikken zij over managementsystemen en komen zij intern en binnen de keten in actie om deze risico's te elimineren of te beperken?
6. Hebben bedrijven een diversiteitsprogramma en anti-discriminatiebeleid?

Daarbij kijken wij naar beleid en informatie waaruit kan worden afgeleid of een bedrijf uit een diverse groep sollicitanten werft en de rechten van arbeidsmigranten, minderheden en vrouwen op het werk beschermt (bijvoorbeeld door te zorgen voor gelijke behandeling, gelijke arbeidsomstandigheden en gelijk loon). We zoeken ook naar informatie waaruit blijkt dat er op de werkplek nultolerantie is voor verbaal of fysiek geweld en ongewenste intimiteiten.
7. Beschikken bedrijven over een krachtig mechanisme waarlangs werknemers en derden schendingen kunnen melden van de huisregels op het gebied van veiligheid en gezondheid, welzijn van werknemers, gelijke werknemersrechten en andere relevante incidenten.
8. Hebben bedrijven beleid waaruit blijkt dat zij de vrijheid van vereniging en de vrijheid om collectief te onderhandelen respecteren?

II. Dialoog en stembeleid

We gaan met bedrijven de dialoog aan over arbeidsrechten wanneer wij constateren dat er niet wordt voldaan aan de relevante screeningcriteria of:

- Via samenwerkingsverbanden; en
- Andere criteria die voor de specifieke sector of situatie van het bedrijf relevant worden geacht.

Ons stembeleid is gestoeld op het volgende:

- We verlenen zo veel mogelijk steun aan voorstellen van aandeelhouders waarin wordt opgeroepen om risicobeoordelingen te verrichten op het gebied van de arbeidsrechten, zodat er meer informatie wordt gepubliceerd; en
- Daarnaast kijken we naar andere thema's die relevant kunnen zijn voor de specifieke sector of situatie van het bedrijf.

III. Uitsluitingen

Als geconstateerd wordt dat verdere gesprekken met een bedrijf naar verwachting geen resultaat opleveren als bedoeld in het engagementplan, kunnen wij besluiten om het bedrijf op de uitsluitingenlijst te zetten en/of om onze beleggingen in dat bedrijf van de hand te doen.

7. Goede gezondheid en welzijn

Een goede gezondheid en welzijn gaan hand in hand. Dit komt ook tot uiting in de duurzame ontwikkelingsdoelen (SDG's) van de UN voor 2030. Die vormen samen een ambitieus en veelomvattend plan van aanpak voor People, Planet en Prosperity. Het uiteindelijke doel is om een einde te maken aan de onrechtvaardigheden die aan de basis liggen van slechte gezondheid en ontwikkelingsmogelijkheden. SDG 3 gaat over gezondheid en welzijn voor iedereen.

Aegon NL erkent dat gezondheid en welzijn van groot belang zijn voor onze klanten en op de samenleving als geheel. Zo leven mensen gemiddeld langer vanwege betere geneesmiddelen waardoor zij op latere leeftijd aanvullende voorzieningen behoeven. Dit schept verantwoordelijkheden voor de samenleving én voor Aegon NL.

Aegon NL vindt dat alle bedrijven een belangrijke rol hebben bij het faciliteren van een goede gezondheid en welzijn. Het gaat dan om velerlei zaken, zoals een betere toegang tot betaalbare zorg en een schone, duurzame leefomgeving (zie ook VB-thema's: Klimaatverandering en Biodiversiteit), goede arbeidsomstandigheden (zie VB-thema: Arbeidsrechten) en beleid om een actieve, gezonde levensstijl te stimuleren bij werknemers.

Aegon vindt dat beleggen in de tabaksindustrie niet in overeenstemming is met onze strategie als verantwoordelijke belegger. Vandaar dat we geen verdere beleggingen in deze sector doen.

I. Screening

Wat gezondheid en welzijn betreft, hebben wij de volgende criteria vastgesteld die in overweging kunnen worden genomen bij beleggingen en bij de besluitvorming daarover:

Gezonde werknemers

1. Hebben bedrijven beleid om een actieve, gezonde levensstijl te stimuleren bij hun werknemers?

Gezonde samenleving

2. Structurele betaalbaarheid van maatschappelijke zorgsystemen. Voorbeelden zijn het toenemende gebruik en ongecontroleerd voorschrijven van pijnstillers, zoals opioïden, en concurrentievervalsende afspraken over de prijsvorming van (generieke) medicijnen.

Gevolgen van gevaarlijke chemicaliën en afval

3. Beschikken bedrijven die actief zijn in de verwerking of productie van gevaarlijke chemicaliën over een vergunning en houden zij die vergunning in stand?
4. Hebben bedrijven goede maatregelen getroffen om hun gebruik van gevaarlijke chemicaliën te meten en publiceren zij daar rapportages over?

Toegang tot voedzame en veilige voeding

5. Werken bedrijven die actief zijn in de productie en distributie van voedingsmiddelen en dranken actief aan een betere toegang tot gezonde voedingsopties?

Toegang tot betaalbare medicijnen en gezondheidszorg

6. Zettenbedrijven in de farmaceutische industrie en gezondheidszorg zich actief in voor universele toegang tot essentiële medicijnen en zorg tegen een betaalbare prijs, niet alleen in ontwikkelde landen maar ook in opkomende en lagelonenlanden?
7. Zorgen vaccinproducenten voor een betere toegang tot preventieve vaccins voor ernstige ziektes in landen waar de nood hoog is?
8. Hoe gaan farmaceutische bedrijven om met de mondiale dreiging van antimicrobiële resistentie, gerelateerd aan de maatregelen die zij treffen om medicijnen en vaccins te ontwikkelen tegen bacteriële en schimmelinfecties?

II. Dialoog en stembeleid

We gaan met bedrijven de dialoog aan over gezondheid en welzijn wanneer wij constateren dat er niet wordt voldaan aan de relevante screeningcriteria of:

- Via samenwerkingsverbanden; en
- Andere criteria die voor de specifieke sector of situatie van het bedrijf relevant worden geacht.

Tijdens deze gesprekken over gezondheid en welzijn moedigen wij bedrijven aan om:

Gezondheid en welzijn werknemers

1. De gezondheid en het welzijn van hun werknemers te bevorderen door een beleid te voeren dat gericht is op stimulering van een actieve, gezonde levensstijl en een werkomgeving te creëren die daaraan bijdraagt

Gevaarlijke chemicaliën en afval

2. De uitstoot van gevaarlijke stoffen te verminderen en meer gebruik te maken van duurzame technologie en productiemethoden
3. Doelen te stellen en het gebruik van gevaarlijke chemicaliën in hun producten en het productieproces uit te bannen

Toegang tot voedzame en veilige voeding

4. De toegang tot gezonde voedingsopties te vergroten en consumenten bij hun keuze en gedrag een duwtje in de goede richting te geven

Toegang tot medicijnen en gezondheidszorg

5. Te werken aan een betere toegang tot geneesmiddelen, bijvoorbeeld door hun producten betaalbaar te houden
6. Volledige openheid van zaken te geven in het publieke domein over de resultaten van klinisch onderzoek, zodat wetenschappers en de consument inzicht hebben in de effectiviteit en de risico's van nieuwe medicijnen en behandelingen.
7. Eerlijk en duidelijk informatie te verschaffen over veilig gebruik en de risico's van hun producten

Bij ons stemgedrag is verder belangrijk:

- We verlenen zo veel mogelijk steun aan voorstellen van aandeelhouders waarin het hiervoor vermelde als eis wordt gesteld of wordt gestimuleerd; en

- We kijken naar andere thema's die relevant kunnen zijn voor de specifieke sector of situatie van het bedrijf.

III. Uitsluitingen

Als geconstateerd wordt dat verdere gesprekken met een bedrijf naar verwachting niet de noodzakelijk gewenste resultaten zullen opleveren, kan Aegon NL besluiten om het bedrijf op de uitsluitingenlijst te zetten en/of om onze beleggingen in dat bedrijf van de hand te doen.

Aegon NL sluit tevens bedrijven uit die:

1. ten minste 5% van hun omzet halen uit de productie van tabak.

8. Goed ondernemingsbestuur

Goed ondernemingsbestuur (corporate governance) is essentieel voor het succes van een bedrijf op de lange termijn en om waarde te creëren voor alle belanghebbenden, met inbegrip van de aandeelhouders. Voor de toepassing van het VB-beleid hanteert Aegon NL vier aandachtsgebieden op het gebied van goed ondernemingsbestuur:

Belastingen

Aangezien belasting betalen een vorm van maatschappelijk verantwoord ondernemen is, verwacht Aegon NL van bedrijven dat zij belasting betalen in de landen waar zij actief zijn. Wij ondersteunen het OESO-kader met betrekking tot 'Base Erosion and Profit Shifting (BEPS)' wat verwijst naar strategieën die mazen in belastingregels benutten om winsten kunstmatig te verplaatsen naar locaties met weinig of geen belasting.

Anti-corruptie

Een wereldwijde golf van bedrijfsschandalen heeft het geloof en het vertrouwen van beleggers, klanten, werknemers en de burger aangetast. Bedrijven ondervinden aan den lijve dat zij verantwoordelijkheid gehouden kunnen worden voor het handelen van hun werknemers, vertegenwoordigers en gelieerde ondernemingen. Wij verwachten van de bedrijven waarin we beleggen, dat zij strenge normen en waarden hanteren en zich verre houden van corruptie. Alle bedrijven, groot of klein, zijn kwetsbaar voor corruptie. Wanneer corruptie in welke vorm dan ook niet effectief wordt bestreden, kunnen de risico's en de reputatieschade ernstig zijn.

Transparantie

Het uitgangspunt van goed ondernemingsbestuur is een goede informatievoorziening aan alle belanghebbenden over de bedrijfsactiviteiten, toekomstplannen en over de risico's van de bedrijfsstrategie. Bedrijven dienen daarom transparant te zijn over hun activiteiten en bereid te zijn om duidelijk en objectief informatie aan aandeelhouders en andere belanghebbenden te verstrekken. Deze informatie moet tijdig en nauwkeurig zijn, zodat beleggers en andere belanghebbenden zich een duidelijk beeld kunnen vormen van de financiële positie van het bedrijf en van de impact op mens en milieu. Bedrijven moeten ook informatie publiceren over de rol en de verantwoordelijkheden van bestuursleden, zodat aandeelhouders hen ter verantwoording kunnen roepen.

Bestuurdersbeloningen

Bij veel organisaties blijven hoge beloningen voor het bestuur de norm. Deze beloningen staan los van de geleverde prestaties. Aegon NL vindt dat het beloningspakket voor bestuurders zodanig moet zijn samengesteld dat de belangen van bestuurders, beleggers en de samenleving op de langere termijn synchroon lopen. Een evenwichtig beloningspakket zorgt voor optimale financiële resultaten en stimuleert duurzaam gedrag zonder dat er (grotere) systeemrisico's ontstaan die schade toebrengen aan de langetermijnbelangen van beleggers. Idealiter zouden alle bedrijven hun bestuurdersbeloningen moeten koppelen aan belangrijke ESG-prestaties.

I. Screening

Wat goed ondernemingsbestuur betreft, hebben wij de volgende criteria vastgesteld die in overweging kunnen worden genomen bij beleggingen en bij de besluitvorming daarover:

Anti-corruptie

- Hebben bedrijven anti-corruptiecriteria in hun inkoop- en operationele beleid geïntegreerd en hebben zij een goed managementsysteem zodat zij onmiddellijk in actie kunnen komen wanneer vermoed wordt dat werknemers of leveranciers belasting ontduiken?

Transparantie

- Publiceren bedrijven en financiële instellingen rapportages conform de GRI-richtlijnen?
- Zijn bedrijven transparant over de eigen organisatie- en bestuursstructuur en over de wijze waarop de interne activiteiten en bijbehorende financiële transacties zijn ingericht en worden verantwoord?

Het gaat daarbij om relevante informatie over uiteindelijk belanghebbende(n), landen waar het bedrijf actief is, beloningsbeleid en bestuurdersbeloningen, belastingen, omzet- en winstrapportages, personeelsinzet (FTE's, etc.) en diversiteitsbeleid.

Bestuurdersbeloningen

- Hanteren bedrijven een duidelijk, begrijpelijk proces voor het koppelen van ESG-factoren aan duurzaam aandeelhoudersrendement en bedrijfsstrategie?
- Koppelen bedrijven ESG-factoren zodanig aan het beloningssysteem dat dit een relevant onderdeel wordt van het totale salarishuis?
- Leggen bedrijven helder en bondig uit waarom en op welke wijze zij de bestuurdersbeloningen aan ESG-factoren hebben gekoppeld? Verstrekken zij daarnaast informatie over de problemen die zij bij dat proces tegenkomen en hoe zij daarmee omgaan?

II. Dialoog en stembeleid

We gaan met bedrijven de dialoog aan over goed ondernemingsbestuur wanneer wij constateren dat er niet wordt voldaan aan de relevante screeningcriteria of:

- Via samenwerkingsverbanden; en
- Andere criteria die voor de specifieke sector of situatie van het bedrijf relevant worden geacht.

Tijdens deze gesprekken over goed ondernemingsbestuur moedigen wij bedrijven aan om:

- Transparanter te zijn over belastingafdrachten en bestuurdersbeloningen.

Ons stembeleid is gestoeld op het volgende:

- We verlenen zo veel mogelijk steun aan voorstellen van aandeelhouders die gericht zijn op verbetering van de wijze waarop een onderneming wordt bestuurd; en
- Daarnaast kijken we naar andere thema's die relevant kunnen zijn voor de specifieke sector of situatie van het bedrijf.

III. Uitsluitingen

Als geconstateerd wordt dat verdere gesprekken met een bedrijf naar verwachting geen resultaat opleveren als bedoeld in het engagementplan, kunnen wij besluiten om het bedrijf op de uitsluitingenlijst te zetten en/of om onze beleggingen in dat bedrijf van de hand te doen.

9. Controversiële wapens en de handel daarin

Elke soevereine natie heeft het recht om de internationale vrede en veiligheid te handhaven. Onverhoopt kunnen zich situaties voordoen waarin wapens nodig zijn om oorlog te voorkomen en de vrede en stabiliteit te bewaren. Er is een aanzienlijk risico dat wapens en wapenhandel de opmaat zijn voor vernietiging en gewapende conflicten in stand houden, waarvan burgers het slachtoffer zijn en waarbij mensenrechten worden geschonden.

Aegon NL zet zich in voor vrede en is van mening dat in vrede en vrijheid leven een essentieel mensenrecht is. Maar we zijn ons ook ervan bewust dat het voor het realiseren en instandhouden van bepaalde internationaal aanvaarde doelstellingen onvermijdelijk is dat bepaalde soorten wapens worden ingezet, zoals voor vredesmissies en veiligheids- en humanitaire missies.

Aegon NL acht de productie en inzet van controversiële wapens die zonder onderscheid des persoons disproportioneel veel burgerslachtoffers maken (zoals massavernietigingswapens) onaanvaardbaar. De gevolgen van deze controversiële wapens worden vaak nog jaren na het einde van een conflict gevoeld.

Het tegengaan van de handel in controversiële wapens is vastgelegd in het Wapenhandelsverdrag van de UN dat in december 2014 van kracht is geworden. De verantwoordelijkheid voor de handhaving van dit verdrag ligt primair bij de overheid van de diverse landen. Niettemin worden bedrijven met een verhoogd risico op dit gebied door Aegon NL gemonitord (en gaan wij zo nodig het gesprek met deze bedrijven aan). Aegon NL belegt niet in bedrijven die wapens leveren aan landen waarvoor een wapenembargo geldt van de VN- Veiligheidsraad, de Verenigde Staten of de Europese Unie.

I. Screening

Wat controversiële wapens en de handel daarin betreft, hebben wij de volgende criteria vastgesteld die in overweging kunnen worden genomen bij beleggingen en bij de besluitvorming daarover:

1. Houden bedrijven en landen zich aan het Wapenhandelsverdrag en aan het Gemeenschappelijk Standpunt van de EU over wapenexport? Daarbij dient een beoordeling plaats te vinden van, bijvoorbeeld, het risico van:
 - Schending van mensenrechten;
 - Het stimuleren van een gewapend conflict;
 - Verkoop van militaire goederen aan een corrupte of zwakke staat; en/of
 - Verkoop van militaire goederen aan een staat die een onevenredig deel van de begroting aan militaire goederen uitgeeft.
2. Zijn bedrijven betrokken bij de productie van controversiële wapens?

II. Dialoog en stembeleid

Wat wapens en wapenhandel betreft, zijn gesprekken over het product zelf vaak niet erg effectief in vergelijking met het voeren van een dialoog over gedrag. Gesprekken met defensiebedrijven sorteren vaak alleen effect in een beperkt aantal situaties omdat de wapenhandel in hoge mate is gereguleerd door de overheid.

Mocht een bedrijf aan de screeningcriteria voldoen, dan kan het zinvol zijn om het probleem aan de orde te stellen als het geen betrekking heeft op de kernactiviteiten van het bedrijf.

III. Uitsluitingen

Als geconstateerd wordt dat verdere gesprekken met een bedrijf naar verwachting geen resultaat opleveren als bedoeld in het engagementplan, kunnen wij besluiten om het bedrijf op de uitsluitingenlijst te zetten en/of om onze beleggingen in dat bedrijf van de hand te doen.

Aegon NL sluit tevens bedrijven uit die:

1. Betrokken zijn bij de ontwikkeling, productie, onderhoud en handel in:
 - Antipersoonsmijnen
 - Biologische of chemische wapens
 - Clustermunitie
 - Munitie met verarmd uranium
 - Ontvlambare wapens met witte fosfor
 - Kernwapensystemen
2. Specifiek belangrijke onderdelen produceren voor de hiervoor genoemde controversiële wapens, of die essentiële diensten aanbieden ten behoeve van de inzet daarvan
3. Betrokken zijn bij de handel in controversiële wapens aan landen:
 - waarvoor een wapenembargo van de VN-Veiligheidsraad, of de Verenigde Staten, of de Europese Unie of een ander relevant multilateraal wapenembargo geldt;
 - Die zich in een oorlogsgebied bevinden; en/of
 - Die een onevenredig deel van de begroting aan militaire goederen uitgeeft.
4. Betrokken zijn bij de wapenhandel aan hoge-risicolanden waarvoor de Nederlandse overheid een 'presumption of denial' toepast.

10. Financiële instellingen

Financiële instellingen spelen een belangrijke bemiddelende rol in de economie en de beleggingen die zij verrichten, kunnen van grote invloed zijn op de samenleving. Als zodanig kunnen zij zowel direct (via hun activiteiten) als indirect (via hun beleggingen) invloed hebben op ESG-factoren.

Aegon NL belegt in diverse financiële instellingen, zoals banken, vermogensbeheerders en andere verzekeraars. Wij vinden dat financiële instellingen een centrale rol moeten spelen bij de aanpak van de huidige maatschappelijke uitdagingen (zoals klimaatverandering en de transitie naar een CO₂-neutrale economie) en een grote, positieve invloed kunnen hebben op duurzame ontwikkelingen.

I. Screening

Wat financiële instellingen betreft, hebben wij de volgende criteria vastgesteld die in overweging kunnen worden genomen bij beleggingen en bij de besluitvorming daarover:

- Houden financiële instellingen zich aan de principes van de UN Global Compact Principles (met name principe 10), de UN Guiding Principles en de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen?
- Houden financiële instellingen zich aan de richtlijnen van de Wolfsberg Groep? Met name wat betreft "ken je klant", witwassen en terrorisme-financiering?
- Worden door financiële instellingen activiteiten gefinancierd of verzekerd die negatieve gevolgen hebben voor het milieu?
- Houden financiële instellingen zich aan de verklaring van het Environment Programme Finance Initiative van de UN?
- Zijn financiële instellingen, voor zover relevant, ondertekenaar van de UN Principles of Responsible Investment (UNPRI) en passen zij deze in de praktijk toe?
- Hebben financiële instellingen, voor zover relevant, een duidelijk beleid op het gebied van verantwoord beleggen, publiceren zij dit beleid en geven zij daarin informatie over hun selectie-, engagement- en uitsluitingscriteria, huidige dialoogactiviteiten en uitsluitingenlijst?
- Passen financiële instellingen, voor zover relevant, de Equator Principles toe (bijvoorbeeld bij het verstrekken van projectfinancieringen)?
- Houden financiële instellingen rekening met klimaatrisico's, zowel de transitie- als de fysieke risico's?
- Meten financiële instellingen de impact die zij hebben op klimaatverandering en doen zij daarvan verslag? Bijvoorbeeld door gegevens te publiceren over hun CO₂-voetafdruk.

Volgen financiële instellingen bij de informatievoorziening over klimaatthema's de aanbevelingen op van de Taskforce on Climate-related Financial Disclosures (TCFD) en vergelijkbare programma's?

- Beschikken financiële instellingen over een plan om de uitstoot van broeikasgassen te beperken, waarbij specifiek wordt aangesloten bij de streefcijfers die nodig zijn om de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs te realiseren?

II. Dialoog en stembeleid

We gaan met financiële instellingen de dialoog aan wanneer wij constateren dat er niet wordt voldaan aan de relevante screeningcriteria of:

- Via samenwerkingsverbanden; en
- Andere criteria die voor de specifieke sector of situatie van het bedrijf relevant worden geacht.

Tijdens deze gesprekken met financiële instellingen moedigen wij hen aan om:

- Een grotere rol op zich te nemen bij de transitie naar een CO₂-neutrale economie door doelen te formuleren voor het financieren van infrastructurele projecten op het gebied van duurzame energie en daarover rapportages te publiceren.

Bij ons stembeleid kijken wij naar:

- Andere thema's die relevant kunnen zijn voor de specifieke sector of situatie van de financiële instelling.

III. Uitsluitingen

Als geconstateerd wordt dat verdere gesprekken met een financiële instelling naar verwachting geen resultaat opleveren als bedoeld in het engagementplan, kunnen wij besluiten om de financiële instelling op de uitsluitingenlijst te zetten en/of om onze beleggingen in die financiële instelling van de hand te doen.

11. Dierenwelzijn

De Wereldorganisatie voor diergezondheid (OIE) verstaat onder dierenwelzijn de wijze waarop een dier omgaat met zijn leefomstandigheden. Er is sprake van dierenwelzijn wanneer een dier gezond, op zijn gemak, goed doorvoed en veilig is, normaal gedrag vertoont, geen pijn of angst ervaart en niet in nood is. Zoals het geval is met alle levende wezens die hoe dan ook met elkaar verbonden zijn, is dierenwelzijn onlosmakelijk verbonden met het welzijn van mensen. Ondanks de groeiende verstedelijking en grotere afstand tot de natuur blijft de relatie tussen mens, dier en de natuur belangrijker dan ooit.

Dierenwelzijn is primair van belang voor de dieren zelf, omdat een gebrek aan welbevinden in fysiek of geestelijk leed kan resulteren. Maar dierenwelzijn kan ook relevant zijn voor het bedrijfsleven. Zo kan een gebrek aan welbevinden van invloed zijn op de groei en de (re)productie van dieren, wat weer van invloed is op de voedselproductie en voedselkwaliteit. Uiteindelijk heeft dat weer gevolgen voor het bedrijfsresultaat.

Aegon NL vindt dat overheid, bedrijven en beleggers een verantwoordelijkheid hebben om te zorgen voor dieren en voor diervriendelijke leefomstandigheden. Van bedrijven verwachten wij dat zij daartoe zo veel mogelijk actie ondernemen. Wanneer een bedrijf dierproeven doet, vinden wij dat het bedrijf zich maximaal moet inspannen om alternatieve onderzoeksmethoden te vinden en die te hanteren. En daarbij te streven naar vervanging, vermindering of verfijning, de zogenoemde 3V-strategie.

I. Screening

Wat dierenwelzijn betreft, hebben wij de volgende criteria vastgesteld die in overweging kunnen worden genomen bij beleggingen en bij de besluitvorming daarover:

1. Houden bedrijven wanneer zij bij hun activiteiten gebruikmaken van dieren rekening met de 'vijf vrijheden van dieren' (zie hieronder)?
 - i. Vrij van honger en dorst: Ze hebben gemakkelijk toegang tot vers water en een adequaat rantsoen
 - ii. Vrij van ongemak: Ze hebben een geschikte leefomgeving inclusief onderdak en een comfortabele rustplaats
 - iii. Vrij van pijn, verwonding en ziekte: Er is sprake van preventie en een snelle diagnose en behandeling
 - iv. Vrij om normaal gedrag te vertonen: Ze hebben voldoende ruimte, goede voorzieningen en gezelschap van soortgenoten
 - v. Vrij van angst en stress: Er is zorg voor voorwaarden en behandelingen die geestelijk lijden voorkomen
1. Oefenen bedrijven die actief zijn op het gebied van (pluim) veeteelt/jacht/visserij/dierhouderij hun activiteiten zodanig uit dat er geen sprake is van schending van dierenwelzijn?
2. Aegon NL verstaat onder schending van dierenwelzijn bijvoorbeeld de wrede behandeling van dieren in de bio-industrie, het fokken van of de handel in dieren voor hun vacht of huid, wrede vormen van visserij en jacht en het gevangen houden van in het wild geboren dieren onder omstandigheden die niet vergelijkbaar zijn met hun natuurlijke leefomgeving, waardoor ernstig ongemak of ernstig leed wordt toegebracht.

3. Houden bedrijven die dierproeven doen, zich aan de Verklaring van Helsinki en aan alle relevante Europese richtlijnen (op grond waarvan dierproeven alleen zijn toegestaan voor de ontwikkeling van geneesmiddelen)?
4. Hieronder vallen ook bedrijven die onderzoek en ontwikkeling aan derden hebben uitbesteed.

II. Dialoog en stembeleid

We gaan met bedrijven de dialoog aan over dierenwelzijn wanneer wij constateren dat er niet wordt voldaan aan de relevante screeningcriteria of:

- Via samenwerkingsverbanden, zoals FAIRR (Farm Animal Investment Risk & Return); en
- Andere criteria die voor de specifieke sector of situatie van het bedrijf relevant worden geacht.

Tijdens deze gesprekken over dierenwelzijn moedigen wij bedrijven aan om:

- Steun te verlenen aan voorstellen van aandeelhouders die gericht zijn op verbetering van dierenwelzijn; en
- Te kijken naar andere thema's die relevant kunnen zijn voor de specifieke sector of situatie van het bedrijf.

Ons stembeleid is gestoeld op het volgende:

- We verlenen zo veel mogelijk steun aan voorstellen van aandeelhouders waarin het hiervoor vermelde als eis wordt gesteld of wordt gestimuleerd; en
- Daarnaast kijken we naar andere thema's die relevant kunnen zijn voor de specifieke sector of situatie van het bedrijf.

III. Uitsluitingen

Als geconstateerd wordt dat verdere gesprekken met een bedrijf naar verwachting geen resultaat opleveren als bedoeld in het engagementplan, kunnen wij besluiten om het bedrijf op de uitsluitingenlijst te zetten en/of om onze beleggingen in dat bedrijf van de hand te doen.